

Context en achtergrondinformatie

Spreidingswet: Indicatieve verdeling

De indicatieve verdeling van het aantal opvangplaatsen voor asielzoekers in de gemeente Achtkarspelen is vastgesteld op 140 plaatsen, waarvan 12 specifiek bedoeld zijn voor de opvang van amv's.

Deze verdeling is onderdeel van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet), die sinds 1 februari 2024 van kracht is. De wet heeft als doel een evenwichtige spreiding van asielzoekers over Nederland te realiseren, rekening houdend met het aantal inwoners en de sociaaleconomische status van gemeenten.

Provinciaal Plan

Provincies hadden vóór 1 november 2024 de gelegenheid om een provinciaal plan op te stellen en in te dienen bij de minister van Asiel en Migratie, waarin wordt beschreven op welke wijze zij invulling geven aan de indicatieve verdeling van opvangplaatsen voor asielzoekers. Op basis van de ingediende provinciale plannen heeft de minister van Asiel en Migratie een landelijk verdeelbesluit vastgesteld.

Verdeelbesluit

Op 20 december heeft Minister Faber van Asiel & Migratie het Verdeelbesluit Fryslân bekend gemaakt, met daarin ook de vastgestelde opgave voor Achtkarspelen. In het verdeelbesluit is opgenomen dat Achtkarspelen vóór 1 juli 2025 14 amv's moet opvangen. De gemeente is wettelijk verplicht uitvoering te geven aan het door de minister vastgestelde verdeelbesluit, waarin het aantal op te vangen asielzoekers per gemeente is bepaald.

Bezwaarprocedure

Er loopt momenteel een bezwaarprocedure van een Friese gemeente tegen het verdeelbesluit van de minister. Mocht dit bezwaar (deels) gegrond worden verklaard, dan bestaat het risico dat het verdeelbesluit wordt aangepast. Dit kan mogelijk ook gevolgen hebben voor de opgave van andere gemeenten, waaronder Achtkarspelen. De opgave van 14 amv's kan daardoor hoger uitvallen.

Intrekken van de Spreidingswet

De verplichting voor de gemeente om asielzoekers op te vangen, is momenteel vastgelegd in de Spreidingswet. Hoewel de minister heeft aangegeven de wet te willen intrekken, is er op dit moment nog geen formele intrekking doorgevoerd. Zolang de wet van kracht blijft, is Achtkarspelen verplicht deze uit te voeren.

Uit de contourennota Intrekking Spreidingswet komt naar voren dat in elk geval de hele eerste cyclus van de Spreidingswet wordt doorlopen voordat deze wordt ingetrokken. Het college is zich echter bewust van de politieke discussie en de mogelijke wetswijzigingen op landelijk niveau, wat een onzekere factor is die de gemeenteraad in haar afwegingen mee moet nemen.

Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

Op basis van de Spreidingswet is er een Interbestuurlijk Toezicht (IBT) opgesteld, waarin een escalatieladder van stappen is vastgelegd die de minister van Asiel en Migratie kan volgen als gemeenten hun verplichtingen niet nakomen.

Het proces begint met het signaleren van eventuele problemen, gevolgd door het opvragen en valideren van informatie. Indien nodig, wordt er actief toezicht gehouden, en kan er een vooraankondiging van juridische interventie plaatsvinden. In uiterste gevallen kan de minister besluiten tot indeplaatsstelling, waarbij de uitvoering van de

opgave overgenomen wordt, gevolgd door het uitvoeren van een sanctie. Dit vormt een belangrijk risico voor de gemeenteraad, aangezien het niet naleven van de opgave niet alleen juridische en financiële gevolgen kan hebben, maar ook de autonomie van de gemeente kan beperken.

Bij de inzet van het IBT worden alle relevante feiten en omstandigheden van dat moment in ogenschouw genomen, waarbij het eerste contact met gemeenten vanaf 1 juli doorgaans in overleg zal plaatsvinden. De verdere inhoudelijke invulling van het IBT en de bijbehorende termijnen worden momenteel nog uitgewerkt.

Rol PRT in het IBT

De Provinciale Regietafel (PRT) wordt gevraagd om met een voortgangsrapportage te komen om inzicht te krijgen in hoeverre wordt voldaan aan de wettelijke taak; dit zal door de minister van Asiel en Migratie in samenspraak met de betrokken partijen worden uitgewerkt.

Uitruilen en samenvoegen opgaven

De minister geeft aan dat bij het realiseren van opvangvoorzieningen het belangrijk is om rekening te houden met de haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Om deze reden wordt de mogelijkheid geboden om uitruil- en samenvoegafspraken met andere gemeente(n) te maken om aan de wettelijke taak te voldoen, ook nu het verdeelbesluit genomen is.

- Nieuwe uitruil/samenvoegafspraken kunnen worden opgenomen in gewijzigde verdeelbesluiten. Deze keuze heeft invloed op de toepassing van IBT en uitkering van de Specifieke Uitkeringen (SPUK's);
- Door het opnemen van de uitruil- en samenvoegafspraken in de verdeelbesluiten kunnen alleen de gemeenten die de plekken daadwerkelijk realiseren hierop met IBT aangesproken worden;
- Afspraken voor uitruil/samenvoegen van opgaven moeten schriftelijk worden vastgelegd in een overeenkomst. Het ministerie en de PRT moeten hierover worden geïnformeerd.
- Voor aanvraag en uitkering van SPUK's is de verdeling uit het verdeelbesluit leidend. Bij aanpassing van het verdeelbesluit kan de gemeente die de plekken daadwerkelijk realiseert rechtstreeks aanspraak maken op de SPUK's;